

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A végrehajtási eljárással kapcsolatban felmerülő büntetőjogi kérdések

Szerző:

dr. Klimászné dr. Mikes Eszter

2014. szeptember

I. Bevezetés

Elmondható, hogy a bírósági végrehajtás az elmúlt években rendkívüli módon a figyelem középpontjába került. A kedvezőtlen gazdasági folyamatok, a gazdasági környezet megváltozása sokakat hátrányosan érintett. Szembetűnő, hogy míg 2007-ben 194 482 végrehajtási eljárás indult, addig a 2013-as esztendőben az újonnan indult végrehajtási ügyek száma elérte 495 226-ot.¹

Ha a végrehajtási eljárásokra gondolunk, nem feltétlenül a büntetőjog lesz az, ami ennek kapcsán először eszünkbe jut. Jelen dolgozat célja annak bemutatása, hogy a bírósági végrehajtási eljárás mely pontokon vet, vethet fel büntetőjogi kérdéseket, illetve annak felvázolása, hogy a büntetőjog milyen eszközökkel szolgálhat a végrehajtási eljárások zavartalan és törvényes működésének fenntartása érdekében.

Dolgozatomban először, a büntetőjog fogalmának leírását és a bírósági végrehajtás mibenlétének felvázolását követően ismertetem, hogy a büntetőjog mely funkciói érvényesülnek a végrehajtási eljárás keretében. Bemutatom, hogy mely pontok azok, ahol a büntetőjog kapcsolódni tud a bírósági végrehajtáshoz, mint polgári nemperes eljáráshoz.

A dolgozat hangsúlyos részét képezi az egyes deliktumok ismertetése, elemzése. Alapvetően három egységben kíván foglalkozni a dolgozat a végrehajtási eljárás során esetlegesen előfordulható bűncselekményekkel. Egyrészt ismertetésre kerülnek a bírósági végrehajtás törvénye lefolyását elősegítő büntetőjogi eszközök. Elemzem a büntetőjog azon eszközeit is, melyek az eljáró bírósági végrehajtót, annak eljárását védik. Ezt követően megvizsgálom „az ellentétes pólust” is, és felvázolom azon bűncselekmények legfontosabb ismérveit, melyek a bírósági végrehajtó büntetőjogi felelősségét alapozhatják meg. Külön fejezetben mutatom be az egyes, témámat illető, ún. korrupciós bűncselekményeket. Mindhárom bűncselekmény-csoport esetében ismertetésre kerül a

¹ Forrás: <http://m.privatbankar.hu/cikk/miert-viszik-a-hazat-itt-vannak-a-szamok-268174>, letöltve 2014. 09. 18-án

vonatkozó bírói gyakorlat is, egyes eseti döntések alapján.

A dolgozat utolsó nagy egységeként a vonatkozó jogszabályokon keresztül ismertetem a rendőrség szerepét a végrehajtási eljárásban.

A dolgozat célja tehát az, hogy átfogó képet adjon a bírósági végrehajtás során leggyakrabban felmerülő büntetőjogi kérdésekről, nem feledve és szem előtt tartva azt, hogy a büntetőjog a végrehajtási eljárásokban csak, mint „végső eszköz” kap, kaphat szót.

II. A végrehajtás és a büntetőjog kapcsolódási pontjai

1.) A büntetőjog fogalma, rendeltetése

1.1. A büntetőjog fogalma

A büntetőjog a társadalmi fejlődés során, az államok megszületésével kialakult, a hatalom által kialakított és kikényszerített olyan magatartási szabályrendszer, melynek két alappillére a *bűncselekmény* és az ahhoz kapcsolódó *büntetés*.

Békés Imre szerint a bűncselekmény fogalmának meghatározásakor egy fikció érvényesül: a társadalmi fejlődés során, egy-egy történelmi korszakban a mindenkori törvényhozó - áttekintve az elvileg lehetséges emberi magatartásokat - egy kiválasztást eszközöl: kiválasztja azon lehetséges cselekményeket, melyek megítélése szerint a közérdeket, illetőleg a magánszemélyek érdekeit sértik, vagy veszélyeztetik, és azokat bűncselekménnyé nyilvánítja, azaz törvényi tényállást alkot róluk és azokhoz büntetési tételt, szankciót kapcsol. A törvényi tényállás elvontan fogalmazza meg a bűncselekményt, úgy, mint büntetendő cselekményt, és a konkrét, a törvényi tényállást kimerítő elkövetési magatartás a bűncselekmény.²

---

² Belovics Ervin - Békés Imre - Busch Béla - Domokos Andrea - Gellér Balázs - Margitán Éva - Molnár Gábor - Sinku Pál: Büntetőjog I. Általános Rész, HVG-Orac Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010 (a továbbiakban: Büntetőjog I. 2010), 23. oldal

Más megközelítés szerint büntetőjogról beszélhetünk tágabb és szűkebb értelemben: *tág értelemben* a büntetőjog alatt azon normák összességét értjük, amelyek meghatározzák, hogy mely cselekmények képeznek bűncselekményt, melyek a büntetőjogi felelősségre vonás feltételei és akadályai, és melyek a büntetendő cselekmény elkövetése miatt kiszabható joghátrányok. Ezen szabályok összességét nevezzük *büntető anyagi jognak*. A büntetőjog tágan vett fogalmába tartoznak ezen túlmenően azon normák is, melyek azt határozzák meg, hogy mely szerveknek és milyen eljárás keretében kell a büntetőjogi felelősséget megállapítaniuk (*büntető eljárási jog*).³ Azt szokták mondani, hogy szemben az anyagi jog statikusságával, a büntető eljárási jog dinamikájában ragadja meg az adott bűncselekményt.⁴ Itt kell megemlíteni még a *büntetés-végrehajtási jogot* is, mint azon szabályok összességét, mely az ítéletben kiszabott fő- és mellékbüntetések, intézkedések foganatosításával foglalkozik.

Szűkebb értelemben büntetőjog alatt az anyagi büntetőjogi normák értendők.

A büntetőjog szabályainak ezen triásza, hármastagolása történeti fejlődés eredménye. Az anyagi és eljárásjogi normák különválása a XVIII. század végére, a büntetés-végrehajtási jog önállósodása pedig a XX. századra tehető.

A kodifikációs törekvések előrehaladtával, a klasszikus európai büntetőkódexek megjelenésével a XIX. század közepétől alakult ki a büntető anyagi jogi szabályok kettős tagolása, az *általános és különös rész* megkülönböztetése. Magyarországon az 1843. évi törvényjavaslatban figyelhető ez meg először.

Az *általános rész* azon normák összessége, melyek szinte valamennyi bűncselekményre vonatkoznak (a bűncselekmény fogalma, büntetendőség, a büntethetőség feltételei, az egyes szankciók és azok kiszabásának elvei stb.), míg a büntető törvénykönyvek *különös része* tartalmazza az egyes bűncselekmények törvényi tényállását és az alkalmazandó szankciókat.

---

³ Nagy Ferenc: A magyar büntetőjog általános részre, Korona Kiadó, Budapest, 2001 (a továbbiakban: Nagy Ferenc), 19. oldal

⁴ Büntetőjog I. 2010, 24. oldal

1.2. A büntetőjog rendeltetése, feladata

A büntetőjog elsődleges feladata *védelmi jellegű*: a büntetőjog gyakorlatilag a más jogágakban szabályozott életviszonyokat (az élet, testi épséghez való jog; az emberi méltósághoz való jog; tulajdonjog; állami, társadalmi, gazdasági rend) oltalmazza. Ezen funkcióját az állami kényszer érvényesíthetőségével tudja elérni, ugyanis a büntetőjogban a kényszer elrendelése és annak végrehajtása áll a középpontban. Nagy Ferenc szavaival élve: „(...) *a büntetőjog nyújt lehetőséget és keretet a szabadságnak, pontosabban a büntetőjog határt szab az egyéni szabadságnak mások szabadságának védelmében, és biztosítja az egyéni szabadság (és nem szabadosság) megfelelő érvényesíthetőségét.*”⁵

A büntetőjog célja *a represszió*, a jogsértések szankcionálása. Szem előtt kell tartani azonban, hogy alkotmányos jogállamban az államnak nem lehet korlátlan büntetőhatalma. „*A büntetőjog tilalmi és előírásai, különösen pedig a büntetések mind alapjogot vagy alkotmányosan védett jogot és értéket érintenek. A törvénnyel történő elkerülhetetlen, szükséges és arányos korlátozás az alapja és alkotmányos értelme a büntetőjogi büntetés (büntetőjogi beavatkozás) olyan magyarázatának, hogy az végső eszköz a jogkövetkezmények között.*”⁶

E helyütt meg kell említenünk Szabó András alkotmánybírónak a halálbüntetést alkotmányellenessé nyilvánító 23/1990. (X. 31.) AB határozathoz fűzött párhuzamos véleményét. Szabó András szerint a büntetőjog társadalmi rendeltetése, hogy a jogrendszer egészének *szankciós záróköve* legyen, nincs önálló működési terepe, szerepe és rendeltetése a jogi és erkölcsi normák épségének fenntartása akkor, amikor már más jogági szankciók nem segítenek.^{7 8}

Ehhez kapcsolódóan szólni kell a büntetőjog *preventív*, azaz megelőző funkciójáról is. A

---

5 Nagy Ferenc 21. oldal

6 Idzigné Novák Csilla: A (jog)állami büntetőhatalom- rendszer, korlátok, garanciák, 109. oldal
<http://dfk-online.sze.hu/images/J%C3%81P/2009/CD%20mell%C3%A9klet/idzign%C3%A9.pdf>

7 Hivatkozik rá Idzigné 110. oldal

8 A jogállami büntetőjogról, a büntetőjog alkotmányosságáról bővebben lásd: Idzigné

büntetőjog represszív és preventív funkcióját együtt, egységként kell kezelni: a büntetőjog a büntetés kilátásba helyezése, kiszabása majd végrehajtása által azt a célt szolgálja, hogy a jövőbeli jogsértéseket megelőzzék (prevenció represszió által).⁹

A speciális prevenció azt célozza, hogy a társadalom többi, az adott bűncselekmény elkövetésével nem érintett tagjai a jövőben tartózkodjanak bűncselekmény elkövetésétől, míg a speciális prevenció szerint az elkövetőt kell visszatartani attól, hogy a jövőben újabb bűncselekményt kövessen el.

2.) Az önálló bírósági végrehajtás; a végrehajtó, mint hivatalos személy

2.1. A bírósági végrehajtás fogalma, története - rövid áttekintés

Ha a bírósági végrehajtás mibenlétét kívánjuk meghatározni, akkor annak lényegét röviden úgy foglalhatjuk össze, hogy ezen fogalom alatt olyan polgári nemperes eljárás értendő, amelynek során a bíróság, illetve a végrehajtásra felhatalmazott szerv általában vagyoni kényszerrel juttatja érvényre a kötelezettség teljesítésére vagy biztosítására irányuló szankciót.¹⁰

Egy másik definíció szerint „ (...) a bírósági végrehajtás olyan önálló, törvényileg szabályozott eljárás, amelyben állami, vagy meghatározott szempontból azzal azonosnak minősülő szerv, elsősorban vagyoni kényszer alkalmazása révén juttatja érvényre az állam által, a konkrét egyedi ügyben fennállónak elismert és kikényszeríthető alanyi jogot, vagy előzetesen biztosítja a konkrét egyedi ügyben történő elismerés vagy a kikényszeríthetőség előtt védelemben részesített alanyi jog későbbi érvényre juttatását.”¹¹

---

9 Nagy Ferenc 21. oldal

10 Vida István: A bírósági végrehajtás, In: Polgári nemperes eljárások, Budapest, 1996, 278. oldal, Idézi: Kengyel Miklós: Magyar polgári eljárásjog, Osiris Kiadó, Budapest, 2010, 543. oldal (a továbbiakban: Kengyel)

11 Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez, 1. oldal (a továbbiakban: Nagykommentár)

Letöltve 2014. 09. 17-én https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/99178/file_up_GyekiczkyT-BirosagiVegrehajtas.pdf;jsessionid=5F61A3F65EFAA05C306101ABF026DFD7?sequence=1

Kengyel Miklós kiemeli, hogy a bírósági végrehajtás leglényegesebb eleme - mely valamennyi más polgári eljárástól megkülönbözteti - a kényszer alkalmazása¹². Erre utal a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 5. § (1) bekezdése is, mikor kimondja, hogy a bírósági végrehajtás során *állami kényszerrel is* el kell érní, hogy a pénzfizetésre, illetőleg az egyéb magatartásra kötelezett (a továbbiakban: adós) teljesítse a kötelezettségét. Tehát minden olyan esetben, amikor az adós/kötelezett önként nem teljesíti - a végrehajtható okiraton alapuló - kötelezettségét, a jogosult állami kényszert vehet igénybe a követelés érvényesítése érdekében.

A fentiek alapján leszögezhető, hogy a bírósági végrehajtás, mint az egyedi vagyoni végrehajtás fő útja, olyan kényszercselekmény, melynek során a végrehajtást kérő kérelmére állami, vagy azzal azonosnak minősülő szerv jár el (állami kényszer). De miben nyilvánulhat meg az állami kényszer? Az állami kényszer elsősorban az adós/kötelezett vagyona ellen irányulhat, kivételesen azonban arra is lehetőséget ad a Vht., hogy az az adós személyi jogait is sértse. A vagyoni kényszert a bíróság és az eljáró bírósági végrehajtó, míg a személyi jogokat érintő kényszercselekményeket a rendőrség végzi, amennyiben az eljáró bírósági végrehajtó ez iránt intézkedik.

Az, hogy napjainkban a bírósági végrehajtás során szinte kizárólagosan a vagyoni kényszer érvénysül, hosszú történeti fejlődés eredménye. A római jogban a végrehajtás szabályai fokozatosan változtak, „modernizálódtak”. Kezdetben a személyi végrehajtás volt a követelések behajtásának fő módja; a fizetéképtelen adóst a hitelező megölhette, vagy rabszolgának eladhatta. Később lehetőség volt arra, hogy az adós egyezséget kössön hitelezőjével, majd az adós megölésének tilalmát a Kr. e. 326-ban a Lex Poetelia Papiria mondta ki. A praetori perrend kiemelkedő újítása volt a vagyoni végrehajtás bevezetése és a személyi végrehajtás háttérbe szorítása. A vagyoni végrehajtás kezdetben univerzális jellegű volt, tehát az adós teljes vagyonával felelt a hitelezőnek; a császárkorban került előtérbe a singuláris, tehát az adós *egyres vagyontárgyaira* kiterjedő végrehajtás.

A feudalizmus időszakában - a jog számos más intézményéhez hasonlóan - a végrehajtás

fejlődése is megakadt, ismét előtérbe kerültek az adós személye ellen irányuló végrehajtási formák.

Előrelépést a polgári kor, és ehhez kapcsolódóan az egyes jogágak szétválása, illetve a kodifikációs törekvések hoztak. A polgári korszak általánossá tette a vagyoni végrehajtást és ebben az időszakban kristályosodott ki a mai értelemben vett bírósági végrehajtás számos intézménye. Jogtörténeti adalék, hogy az adós személye elleni kényszer közkedvelt eszköze, az „adósok börtöne” volt, melyet a francia jog 1867-ben, a német 1868-ban, az angol pedig 1869-ben szüntetett meg, de Angliában a XX. században is fennmaradt a polgári bíróság ítéletét nem teljesítő adósok börtönbe zárásának lehetősége. Az Egyesült Államok egyes tagállamaiban csupán a XX. században tűnt el a common law-ban ismert azon jogintézmény, mely bírói határozat alapján lehetővé tette, hogy az adóst, mindaddig, amíg az ellene támasztott követelés kielégítést nem nyer, börtönbe zárják.

2.2. A végrehajtó, mint hivatalos személy

A Büntető Törvénykönyv a 459. § (1) bekezdésének 11. pontjában tartalmaz felsorolást a hivatalos személyek körét illetően. A hatályos büntető törvény - változtatva az 1978. évi IV. törvény szabályozási technikáján - a hivatalos személyek két csoportját különbözteti meg. Az egyik csoportba azon hivatalos személyek tartoznak, akik választással vagy kinevezéssel nyert közjogi tisztségük okán minősülnek hivatalos személynek addig, amíg ezen tisztségüket betöltik (pl.: országgyűlési képviselő, köztársasági elnök stb.). A másik csoportba azokat a hivatalos személyeket soroljuk, akik az Alkotmánybíróságnál, a Magyar Nemzeti Banknál, az Állami Számvevőszéknél, a bíróságnál, az ügyészségnél, minisztériumoknál, az autonóm államigazgatási szerveknél, rendvédelmi szerveknél, kormányhivataloknál, központi hivatalnál, önálló szabályozó szerveknél, rendvédelmi szervnél, kormányhivatalnál, önkormányzati igazgatási szervnél, megyei intézményfenntartó központnál vagy közttestületnél látnak el közfeladatot vagy szolgálatot, ha tevékenységük a szerv rendeltetészerű működéséhez tartozik.

A büntetőjog fokozott védelemben részesíti a jogszerű eljárásukban eljáró hivatalos személyeket. Ezen fokozott büntetőjogi védelmet az indukálja, hogy a hivatalos személyek tevékenysége, működése jellemzően az állam hatalmi funkcióit megvalósító egyes hatósági tevékenységekhez, eljárásokhoz kapcsolódik. A hivatalos személyek ellen irányuló magatartások azért kiemelkedően társadalomra veszélyesek, mert ezen magatartások az állami apparátus zavartalan, szabályos működését sértik vagy veszélyeztetik. Hangsúlyozni kell, hogy a büntetőjogi védelem a hivatalos személyeket nem személyükre, hanem eljárásukra, hivatalos működésükre tekintettel illeti meg.¹³

Az előbbieken hivatkozott jogszabályhely a felsorolás h) pontjában hivatalos személyként említi az önálló bírósági végrehajtót, az önálló bírósági végrehajtó helyettesét, valamint a végrehajtói kézbesítésre felhatalmazott önálló bírósági végrehajtó jelöltet.

A Vht.-ban foglaltak alapján az önálló bírósági végrehajtó és az önálló bírósági végrehajtó helyettese közhatalmi feladatot lát el. Ezen státuszukra tekintettel a hivatalos személyek között önállóan kell nevesíteni őket. A Vht. 31/D. § (5) bekezdése értelmében végrehajtói kézbesítést erre felhatalmazott önálló bírósági végrehajtó jelölt végezhet, ezért ebben a feladatkörben eljárva az önálló bírósági végrehajtójelöltek is hivatalos személynek minősülnek.

Az önálló bírósági végrehajtó-helyettes önállóan foganatosíthat eljárási cselekményeket a végrehajtó felelősségére, de hagyományos ingóárverést (Vht. 118-129. §) nem tarthat, árverési jegyzőkönyvet nem készíthet, és meghatározott cselekmény végrehajtását nem foganatosíthatja.

A végrehajtó jelölt a végrehajtó felelősségére, irányítása alapján és utasításai szerint közreműködik a végrehajtási eljárásban, de végrehajtási cselekményt - a végrehajtói kézbesítés kivételével - önállóan a végrehajtó nevében sem foganatosíthat. A végrehajtójelölt ügyviteli jellegű tevékenységet végez, így különösen jegyzőkönyvet készíthet, és a végrehajtásban közreműködő szerveknél tájékozódás céljából eljárhat.

---

¹³Horváth Tibor - Kereszty Béla - Maráz Vilmosné - Nagy Ferenc - Vida Mihály: A magyar büntetőjog különös része, Korona Kiadó, Budapest, 2000, 340. oldal (a továbbiakban: A magyar büntetőjog különös része)

Végrehajtói kézbesítést a végrehajtó jelölt akkor végezhet, ha a végrehajtó-jelölti kézbesítési vizsgát letette.

3.) A büntetőjog helye, szerepe a bírósági végrehajtás rendszerében

A végrehajtási eljárás során a büntetőjog - fentebb már részletezett - védelmi funkciója érvényesül.

A büntetőjognak egyrészt védenie kell magát a végrehajtás, mint állami kényszerselekmény folyamatát, annak törvényes, akadálymentes működését; másrészt védenie kell a végrehajtási eljárás szereplőit, álljanak azok annak bármely pólusán.

Felvetődik a kérdés, hogy hogyan, milyen eszközökkel tud eleget tenni ezen védelmi funkciójának a büntetőjog egy polgári nemperes eljárás során?

A dolgozat hátralévő részeiben részletesen bemutatásra kerülnek azon bűncselekmények, melyek „alkalmasak” arra, hogy a végrehajtási eljárás törvényes rendjét, annak zavartalan működését sértsék (zártörés /Btk. 287. §/, bírósági végrehajtás akadályozása /Btk. 288. §/). Fontos azonban kiemelni, hogy a büntetőjog ezen esetekben is csak ultima ratio szerűen kap szerepet, azaz akkor, ha más jogi eszközök - a végrehajtás akadályozása deliktum esetén pl. bírság alkalmazása - nem vezetnek eredményre, nem képesek az adott jogsértés kiküszöbölésére, megakadályozására.

Külön csoportot alkotnak azon bűncselekmények, amelyek a végrehajtási eljárás során eljáró bírósági végrehajtó működésével kapcsolatban felmerülhetnek. A bírósági végrehajtó hivatalos személyként elkövethet hivatali visszaélést és megvalósíthat közokirat-hamisítást is.

Dolgozatomban a harmadik csoportban az ún. korrupciós deliktumok kerülnek részletes elemzésre. A korrupciós bűncselekmények a végrehajtási eljárás több szereplőjét is érinthetik:

vesztegetőként léphet fel a végrehajtást kérő, az adós, míg az eljáró végrehajtó a vesztegetés elfogadjaként valósíthat meg bűncselekményt.

III. A bírósági végrehajtás törvényes lefolyását célzó büntetőjogi eszközök

1.) A zártörés

A Büntető Törvénykönyv XXVI. Fejezetében, az igazságszolgáltatás rendje elleni bűncselekmények között szabályozza a zártörés tényállását.

Mint ismeretes, a végrehajtási eljárás során - a végrehajtás fokozatossága elvének betartása mellett -, ha az adós a végrehajtható okiratban foglalt kötelezettségét nem teljesítette, a végrehajtó az adós ingóságait foglalási jegyzőkönyvben összeírja, és ilyen módon lefoglalja.¹⁴

A Vht. főszabályként akként rendelkezik, hogy a lefoglalt dolgot az adós őrizetében kell hagyni. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az adós a lefoglalt ingósággal szabadon rendelkezhet; azt köteles megőrizni, és csak rendeltetésének megfelelően használhatja, az állag sérelme nélkül. A foglalással egyidejűleg elidegenítési és terhelési tilalom áll be a lefoglalt ingóságra nézve, annak elhasználása, elidegenítése, a végrehajtás alól más módon történő elvonása bűncselekmény (Btk. 287. § zártörés).

A Vht. 105. §-a további „biztosítékot” ad az eljáró végrehajtó kezébe azzal, hogy lehetőséget teremt arra, hogy abban az esetben, ha feltehető, hogy az adós a végrehajtási eljárás során lefoglalt dolgot nem fogja megőrizni, az eljáró végrehajtó a lefoglalt dolgot a megőrzésére alkalmas tárolóban vagy más helyiségben elhelyezheti, lezárhatja, lepecsételheti. A tároló, illetve helyiség felnyitása, a pecsét megsértése, eltávolítása szintén bűncselekmény.

Elsőként meg kell határoznunk a Btk. 287. §-ában szabályozott zártörés

---

¹⁴ Vht. 84. § (1) bek.

bűncselekményének *jogi tárgyát*. A bűncselekmény jogi tárgya alatt formailag azt a jelenséget értjük, amit a büntetőjog véd, illetve az adott bűncselekmény támad. A jogi tárgy a társadalmi rend jogilag védett absztrakt értéke.¹⁵

Mindezek előrebocsátása után: a zártörés jogi tárgya - miként ez a tényállás büntető törvénykönyvön belüli elhelyezkedéséből is következik (XXVI. Fejezet, az igazságszolgáltatás rendje elleni bűncselekmények) - az igazságszolgáltatás zavartalan működéséhez fűződő társadalmi érdek, valamint a hatósági intézkedés tiszteletben tartásának a kikényszerítése.¹⁶

A zártörés elkövetési tárgyai - azaz az a személy vagy dolog, akire vagy amire az elkövetési magatartás irányul¹⁷ - a következők: a hatósági eljárás során elrendelt lefoglalásnál, zárlatánál vagy zár alá vételnél alkalmazott *pecsét*; a lefoglalt, zárolt vagy zár alá vett dolog megőrzésére szolgáló helyiség; a lefoglalt, zárolt vagy zár alá vett *dolog*; valamint - jelen dolgozat szempontjából kevésbé releváns - az információs rendszer útján rögzített adatok megőrzésére kötelezéssel érintett adat; továbbá a büntetőeljárás során hozzáférhetetlenné tett adat.

A bűncselekményt - annak vétségi alakzatát - az követi el, aki

a) a hatósági eljárás során elrendelt lefoglalásnál, zárlatnál vagy zár alá vételnél alkalmazott *pecsétet eltávolítja vagy megsérti*,

b) a lefoglalt, zárolt vagy zár alá vett dolog megőrzésére szolgáló, *lezárt helyiséget felnyitja*,

c) az információs rendszerben tárolt adatok megőrzésére kötelezéssel érintett adatot jogosulatlan személy számára hozzáférhetővé teszi, illetve azt az eljárás alól *elvonja vagy módosítja*,

d) a büntetőeljárás során hozzáférhetetlenné tett adatot jogosulatlan személy számára *hozzáférhetővé teszi*, illetve azt az eljárás alól *elvonja vagy módosítja*.

---

15 Belovics Ervin - Gellér Balázs - Nagy Ferenc - Tóth Mihály (Szerk.: Busch Béla): Büntetőjog I. Általános Rész, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012 (a továbbiakban: Büntetőjog I.), 173-174. oldal

16 Belovics Ervin - Molnár Gábor - Sinku Pál (Szerk.: Busch Béla): Büntetőjog II. Különös Rész, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012 (a továbbiakban: Büntetőjog II.), 444. oldal

17 Büntetőjog I. 178. oldal

Büntett miatt súlyosabban büntetendő, aki a hatósági eljárás során lefoglalt, zárolt vagy zár alá vett dolgot a végrehajtás alól *elvonja*.

A fent felsorolt elkövetési magatartások közül a büntető jogirodalom az a) és b) pont alá tartozó elkövetési magatartásokat *alaki zártörésnek*, míg a Btk. 287. § (2) bekezdés szerinti elvonást *zártöréses sikkasztásnak* nevezi.¹⁸

Bővebb magyarázatot a 287. §(2) bekezdése szerinti elkövetési magatartás igényel:

A Btk. 287. (2) bekezdésében meghatározott végrehajtás alóli elvonással elkövetett zártörés vétségét az követi el, aki a hatósági eljárás során lefoglalt, zárolt, vagy zár alá vett dolgot a végrehajtás alól elvonja. A bírói gyakorlat szerint a végrehajtás alóli elvonás olyan konkrét tevékenység - értékesítés, megsemmisítés, elrejtés, stb. -, amelynek következményeként a végrehajtás meghiúsul, a végrehajtás tárgyát képező dolog, mint kielégítési alap véglegesen vagy időlegesen megszűnik.¹⁹

Ahogy arra a Győri Ítéletábla egy határozatában rámutatott: a végrehajtás alóli elvonással elkövetett zártörés törvényi alakzatában a bűncselekmény elkövetése akkor állapítható meg, ha az elkövetési magatartás (azaz a bármilyen formában megnyilvánuló elvonás) következtében megszűnik a biztosítási intézkedést eszközöző hatóságnak a dolog feletti rendelkezési lehetősége és a vagyoni igény kielégítése veszélybe kerül.²⁰

Megállapította a bíróság azon vádlottak büntetőjogi felelősségét, akik tudva arról, hogy a zár alá vételt nem oldották fel, azt más ingatlanra *elcserélték*. A terhelek azzal, hogy a csereszerződés folytán más tulajdonába adták a zár alá vett ingatlanukat, azt elvonták a végrehajtás alól, mert az ezáltal a kielégítés alapjául nem szolgálhatott.²¹

Ugyanakkor nem valósítja meg a végrehajtás alól elvonással elkövetett zártörést, aki a

---

18 Büntetőjog II. 445. oldal

19 BH 2004. 496.

20 GYIT-H-BJ-2008-9. bírósági határozat

21 BH 2001. 158.

lefoglalt és árverésre bocsátott ingóságát a tulajdonátszállás előtt megrongálja. A Kúria (Legfelsőbb Bíróság) álláspontja szerint a terhelt azon magatartása, hogy a korábban már lefoglalt, a tulajdonát képező jármű ablakát kalapáccsal betörte, majd egy nagyobb blokkra ráütött, nem tényállásszerű. Ugyanis a vádlott a lefoglalt dolgot nem vonta el a végrehajtás alól, az a terhelt magatartása után is a végrehajtási eljárás alatt maradt.²²

A bűncselekmény alanya tettesként bárki lehet, a deliktumot bárki elkövetheti, nem csak az adós, illetőleg nem csak az a személy, aki a lefoglalt dolog felett tényleges rendelkezési joggal bír.

A bíróság ennek alapján megállapította, hogy megvalósította a végrehajtás alóli elvonással elkövetett zártörést az a személy, aki azzal, hogy ő hozta a vevőt és az adásvételi szerződés megkötésénél tanúként szerepelt, aktívan közreműködött a tőle lefoglalt, ám nem az ő tulajdonát képező személygépkocsi értékesítésében, és ezáltal azt a végrehajtás alól elvonta.²³

A társtettesség és a részesség (felbujtás, bűnsegédlet) az általános szabályok szerint lehetséges.

Ki kell emelni, hogy a zártörés csak szándékosan követhető el. A töretlen bírói gyakorlat rámutatott arra is e körben, hogy az elkövető tudatának nem csupán a zár alá vétel, illetve a foglalás tényére kell kiterjednie, hanem ismernie kell a végrehajtás időpontját, valamint ezen felül - a zártöréses sikkasztás alakzatának megállapíthatóságához - szükséges az is, hogy a végrehajtás megíúsításával kapcsolatos szándéka is kétséget kizáróan megállapítható legyen.²⁴

Ugyanakkor azt sem szabad szem elől téveszteni, hogy a zártörés csak abban az esetben állapítható meg, ha a foglalás (azaz a hatósági eljárás) a jogszabályoknak megfelelt, törvényes volt. Így felmentette az ellen emelt vád alól a másodfokú bíróság azt a vádlottat, aki az eljáró végrehajtó előtt a helyszíni foglalás alkalmával okirattal bizonyította, hogy a lefoglalt libák az állami gazdaság tulajdonát képezik, így azokat törvényesen lefoglalni nem lehetett volna.²⁵

22 1390/2006. büntető elvi határozat

23 BH 1993. 406.

24 BH 2004. 496.

25 BH 1989. 219.

A zártörés immateriális bűncselekmény, a törvényi tényállás ugyanis eredményt nem tartalmaz. A bűncselekmény eredménye a törvényi tényállásban az az ismérvként szereplő külvilági változás, amely az elkövetési magatartással összefüggésben jön létre.²⁶ Ebből következően a végrehajtás alóli zártörés már azzal megvalósul, ha az elkövető a hatóságnak a lefoglalt dolog feletti rendelkezési jogát időlegesen meghiúsítja. Ennek megfelelően állapította meg a bíróság annak a vádlottnak a felelősségét, aki a végrehajtó által lefoglalt gépkocsit a lefoglalást követően ismeretlen helyre szállította, annak hollétéről az eljáró végrehajtót nem tájékoztatta. Ezzel a lefoglalt dolog elszállítását, a végrehajtó intézkedését akadályozta, a jogszerűen lefoglalt dolgot a végrehajtás alól elvonta.²⁷

Büntethetőséget megszüntető okot szabályoz a 287. § (3) bekezdése a zártörés (2) bekezdésben meghatározott formája vonatkozásában. A büntethetőséget megszüntető okot a 2001. évi CXXI. törvény vezette be. A jogalkotói indokolás szerint a büntethetőséget megszüntető ok törvénybe iktatására azért került sor, mert nagyobb társadalmi érdek fűződik a végrehajtás alól elvont dolognak a hatóság rendelkezése alá történő visszakерüléséhez, mint az elkövető megbüntetéséhez. A (2) bekezdésben meghatározott zártörés miatt nem büntethető az elkövető, ha a dolgot - az állag sérelme nélkül - a vádirat benyújtásáig az eljáró hatóságnak visszaszolgáltatja.

A Szegedi Ítéltábla egy határozatában azonban rámutatott arra, hogy ezen büntethetőséget megszüntető okot szabályozó törvényhely csak szó szerint értelmezhető, annak tágan való értelmezésére lehetőséget nem látott. Ugyanakkor figyelembe kell venni az ítélet meghozatalakor a lefoglalás alapjául szolgáló követelés teljesítését, mely nem büntethetőséget megszüntető ok ugyan, de a cselekmény társadalomra veszélyességének fokát csökkenti.²⁸

---

26 Büntetőjog I. 183. oldal

27 EBH 2002. 614.

28 BH 2009. 229.

2.) A bírósági végrehajtás akadályozása

A Vht. 45/A. §-a rendelkezik a végrehajtási eljárás során kiszabható rendbírságról:

A végrehajtást foganatosító bíróság 500.000 Ft-ig terjedő rendbírsággal sújtja az adóst vagy a végrehajtási eljárásban közreműködésre kötelezett személyt, szervezetet, ha a végrehajtásból eredő, jogszabályban foglalt kötelezettségének nem tesz eleget, vagy a végrehajtást végző hatóság intézkedésének eredményességét akadályozó magatartást tanúsít. A kiszabott rendbírság összege nem haladhatja meg a végrehajtási ügyértéket. Az adóssal szemben nem lehet rendbírságot kiszabni kizárólag abból az okból, hogy a végrehajtható okiratban foglalt kötelezettségét nem teljesíti.

Az idézett jogszabályhely (2) bekezdése szerint, ha a végrehajtó a bírságolás alapjául szolgáló körülményről szerez tudomást, a bírságolás kilátásba helyezésével haladéktalanul felhívja a jogsértőt kötelezettségeinek teljesítésére, illetve a magatartás abbahagyására. Ha ez nem vezet eredményre, az eljáró végrehajtó a szükséges iratok megküldésével indítványt tesz a bíróságnál a rendbírság kiszabására. A bíróság az indítvány tárgyában haladéktalanul végzést hoz.

Amennyiben a bírságolás eredménytelennek bizonyul, a végrehajtó ezt jelzi a bíróságnak, amely intézkedik a megbírságolt *büntetőjogi felelősségre vonásának kezdeményezése* iránt. Ugyanígy jár el a bíróság, ha saját hatáskörben észleli a feljelentésre alapot adó körülményt.

Itt tehát arról van szó, hogy a bíróságot feljelentési kötelezettség terheli: amennyiben azt észleli, hogy az adós határidőben nem tett eleget a bíróság jogerős rendbírságot kiszabó végzésében foglaltaknak, úgy köteles büntetőeljárást kezdeményezni.

A Btk. 288. § (1) bekezdésében meghatározott bűncselekmény esetében *büntethetőségi feltétel*, hogy a bíróság a végrehajtás kikényszerítése érdekében egy alkalommal jogerős végzéssel rendbírságot szabjon ki az adóssal szemben.

A bűncselekmény védett jogi tárgya a bírósági végrehajtás rendje, illetve az annak működéséhez fűződő társadalmi érdek.

A bűncselekmény megvalósítható mind tevéssel (a rendbírásra okot adó magatartás tovább folytatása), mind mulasztással (a végrehajtásból eredő, jogszabályban foglalt kötelezettségnek eleget nem tevés).

A tényállás - a zártöréshez hasonlóan - eredményt nem tartalmaz (immateriális deliktum).

A bűncselekmény második fordulata tiszta mulasztásos deliktum - tehát eredményre való tekintet nélkül büntetendő - , így annak kísérlete fogalmilag kizárt. A cselekmény az elkövetési magatartás teljes kifejtésével befejezetté válik. Az első fordulat esetében lehetséges a kísérlet megállapítása.

A bűncselekményt tettesként csak az adós, vagy a végrehajtási eljárásban egyéb közreműködésre köteles személy követheti el, a felbujtás és a bűnsegédlet az általános szabályok szerint lehetséges.

A törvényalkotó ezen bűncselekmény esetében is lehetőséget látott arra, hogy a vádirat benyújtásáig a végrehajtási eljárásból eredő kötelezettségét teljesítő adós elkerülhesse a büntetőjogi felelőssége megállapítását. A büntethetőséget megszüntető okot a 288. § (2) bekezdése szabályozza.

IV. A bírósági végrehajtót védő büntetőjogi eszközök

1.) Alapvetés

A 2013. július 1-jén hatályba lépett 2012. évi C. törvény, azaz az „új” Btk. immár önálló fejezetben (XXIX. Fejezet) szabályozza a hivatalos személyek sérelmére elkövetett bűncselekményeket.

A fejezet összesen négy deliktumot nevesít - hivatalos személy elleni erőszak, közfeladatot ellátó személy elleni erőszak, hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak, nemzetközileg védett személy elleni erőszak -, melyek közül jelen dolgozat *a hivatalos személy elleni erőszak és a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak* tényállásaival kíván az alábbiakban foglalkozni.

Mint ahogy azt a dolgozat korábbi részében már említettük, a magyar hivatalos személy fogalma a Btk. Záró Részében, az értelmező rendelkezések között, a 459. § (1) bekezdésének 11. pontjában található meg.

A felsorolás h) pontja szerint hivatalos személynek minősül

- az önálló bírósági végrehajtó,
- az önálló bírósági végrehajtó-helyettes
- és a végrehajtói kézbesítésre felhatalmazott önálló bírósági végrehajtójelölt.

2.) Hivatalos személy elleni erőszak

A bűncselekmény jogi tárgya a hivatalos személy vagy a külföldi hivatalos személy eljárásának, szabályszerű működésének zavartalansága.

A bűncselekmény passzív alanya speciális, hiszen csak a Btk. 459. § (1) bekezdés 11. pontjában meghatározott magyar és a 13. pontban meghatározott külföldi hivatalos személy sérelmére követhető el.

A törvény 310. §-ának (1) bekezdése három pontban szabályozza a tényállás elkövetési magatartásait. E szerint az, aki a hivatalos személyt (vagy külföldi hivatalos személyt)

- a) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályoz,
  - b) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel intézkedésre kényszerít, vagy
  - c) eljárása alatt, vagy emiatt bántalmaz
- megvalósítja a hivatalos személy elleni erőszak büntettét (annak valamelyik alapesetét).

Az a) és b) pontban meghatározott elkövetési magatartás tényállási eleme az *erőszak* vagy *fenyegetés* alkalmazása.

Az erőszak fogalmát a törvény nem határozza meg. A bírói gyakorlat értelmében az erőszak fizikai erő kifejtéssel történő közvetlen vagy dolog által közvetített személy ellen irányuló tudatos meghatározó jellegű ráhatás, amelyet a konkrét eset összes körülményének figyelembevételével kell vizsgálni és megítélni.

Erőszakos magatartásnak minősül a Btk. 459. § (1) bekezdés 4. pontja szerint a más személyre gyakorolt támadó jellegű fizikai ráhatás is, abban az esetben is, ha az nem alkalmas testi sérülés okozására.

Erőszaknak minősül az olyan aktív erő kifejtés, amely közvetlen vagy közvetett ráhatást jelent a testre, és amely a hivatalos személy eljárásával ellentétesen hat.²⁹

A cselekmény elkövethető dolog elleni erőszak révén is, de ekkor feltétel, hogy annak hatása - a hivatalos személyre áttevődve - akadályozza őt a jogszerű intézkedésben.³⁰ Az erőszak nem csak a hivatalos személy ellen, hanem más személy ellen is irányulhat, ha ezzel az eljáró

²⁹ Büntetőjog II. 488. oldal

³⁰ BH 2011. 4.

hivatalos személyt intézkedése akarják kényszeríteni.

Az *erőszaknak* tehát személy elleni testi erő kifejtésben kell megnyilvánulnia, mely erőszak a hivatalos személy testén hat, és ekként akár közvetlen, akár közvetett formában számos módon érvényesülhet. Amennyiben ez az erőszak a hivatalos személy által szándékolt cselekvéssel szemben érvényesül, azaz gátolja, nehezíti azt, kimeríti a Btk. 310. § (1) bekezdésének a) pontját.

A bírói gyakorlat rámutatott arra is, hogy az erőszaknak nem feltétlenül kell eredményeznie a testi sérülés bekövetkezését. Erre tekintettel megállapítható volt a terhelt büntetőjogi felelőssége abban az esetben is, amikor a terhelt - miután az intézkedő rendőrök felszólították őt és társát a dulakodás abbahagyására és személyazonosságuk igazolására - a karját két oldalról lefogó rendőrök fogásából szabadulni próbált, kirántotta magát a rendőrök kezei közül, a rendőr őrmestert ellökte magától, majd a kezeit megbilincselni próbáló rendőr szakaszvezetőt a hátával és a csípőjével próbálta ellökni.³¹

A *fenygetés* fogalmát tekintve a Btk. akként rendelkezik, hogy az - eltérő rendelkezés hiányában - súlyos hátrány kilátásba helyezését jelenti, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen (Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pont). A kilátásba helyezett súlyos hátrány több módon jelentkezhethet: jelentheti egyrészt az élet vagy testi épség sérelmét, vagyontárgyak megrongálását vagy ezek kilátásba helyezését stb. Olyan támadást feltételez, ami önmagában is bűncselekmény elkövetését feltételezi.

A kilátásba helyezett hátránynak az adott helyzetben valóságosnak és közvetlennek kell lennie. Ez azt jelenti, hogy a megfenyegetett személyben olyan meggyőződésnek kell kialakulnia, hogy az elkövető valóban kész és képes a kilátásba helyezett hátrány megvalósítására.³²

Lássuk azonban az egyes elkövetési magatartásokat közelebbről:

---

31 BH 1999. 437.

32 BJD 5120, BH 1982. 357.

a) *Akadályozás* alatt minden olyan tevőleges, aktív magatartást érteni kell, amely alkalmas arra, hogy az eljáró, intézkedő hivatalos személy eljárását, annak rendjét megzavarja, megszakítsa, vagy azt meghiúsítsa.

b) *Intézkedésre kényszerítés* akkor valósul meg, ha a hivatalos személy az erőszak vagy a fenyegetés hatására arra a kényszerül, hogy a tényleges intézkedést nem a saját, hanem az elkövető akaratelhatározásának megfelelően tegye meg.³³ Az intézkedésre kényszerítés a jogszerű magatartásra irányuló provokáció kifejtését jelenti, szemben az akadályozással, mely az eljárni, intézkedni kívánó hivatalos személy jogszerű magatartása kifejtésének ellehetetlenítését célozza.

c) *Bántalmazásnak* minősül értelemszerűen a testi sértés okozása, valamint ezen túlmenően a testnek csupán fájdalomkózosási vagy becsületsértési célzatú érintése is (az ezeken kívül eső fizikai ráhatás akadályozásnak minősül és az a) pont szerint értékelendő).³⁴

A cselekmény tényállásszerűségének feltétele, hogy a hivatalos személy intézkedése *jogszerű* legyen, a büntetőjogi védelem csak a jogszerű intézkedést illeti meg.

Az ítélkezési gyakorlat értelmezte a jogszerűség követelményét. Az ítélkezési gyakorlat e körben töretlen. Eszerint, az intézkedéssel érintett személy nem szegülhet szembe jogszerűen a hivatalos személy alakilag szabályos intézkedésével, még akkor sem, ha az nem mindenben felel meg az intézkedésre vonatkozó jogi előírásoknak, utasításoknak, szakmai szabályoknak. Az ilyen jogsérelmek orvoslására jogorvoslati úton, ennek hiányában a panaszjog keretében kerülhet sor. A hivatalos személy intézkedése csak akkor tekinthető jogszerűtlennek, ha az minden mérlegelés szükségessége nélkül, nyilvánvalóan, félreismerhetetlenül jogszerűtlennek mutatkozik. Az ebben az értelemben vett intézkedés akadályozása (történjék ez akár erőszakkal, akár fenyegetéssel) nem tényállásszerű.³⁵

Az első elkövetési fordulattal ellentétben a harmadik fordulat két elkövetési magatartása -

---

33 BH 1995. 330.

34 BH 2011. 31.

35 BH 2011. 31.

a hivatalos személy eljárása alatti bántalmazása, illetőleg a hivatalos személy intézkedése miatti bántalmazása - magát a hivatalos személyt részesíti büntetőjogi védelemben.

A hivatalos személy eljárása alatti bántalmazásáról fogalmilag akkor lehet szó, ha a hivatalos személy, mint hivatalos személy funkcionál (pl. a rendőr szolgálatban van, szolgálati feladatot lát el, de éppen nem intézkedik).

Ebben a viszonylatban értelemszerűen közömbös az eljárás jogszerűségének követelménye: a bántalmazással szemben a törvény még az előző értelemben vett jogszerűtlenül intézkedő hivatalos személyt is védi; a bántalmazó azonban jogos védelem címén mentesülhet.

A harmadik elkövetési fordulat fogalmi ismerve a hivatalos személy bántalmazása szempontjából hangsúlyozandó, hogy nem minden fizikai ráhatás (erőszak) minősíthető bántalmazásnak. A következetes ítélkezési gyakorlat a bántalmazáson a testre olyan tudatos, akaratlagos ráhatást ért, amelynek célja fájdalom okozása vagy a becsület csorbítása, továbbá mindig bántalmazás a testi sérülés okozása.

A hivatalos személy elleni erőszak törvényi tényállásának elemzésekor rendkívül fontos az *elkövetési idő* kiemelése: a bűncselekmény ugyanis csak akkor valósul meg, akkor lesz tényállásszerű, ha jogszerű eljárásában akadályozzák vagy kényszerítik, illetve, ha jogszerű eljárása alatt bántalmazzák a hivatalos személyt. A büntetőjogi védelem a hivatalos személyt tehát csak a jogszerű eljárása során illeti meg.

Az eljárása miatti bántalmazás fordulat esetében az idő és a motívum ötvöződik. Ebben az esetben a hivatalos személyt korábbi eljárása miatt éri a támadás, és itt közömbös, hogy azon korábbi eljárása - mely a bűncselekmény indítékát képezi jelen esetben - jogszerű volt-e vagy sem.

E körben vizsgálni kell egyrészt az *eljárás*, másrészt a *jogszerűség* fogalmát is.

A büntetőjogi védelem a hivatalos személyt csak a jogszerű eljárása során illeti meg, amelyhez minden olyan cselekménye hozzátartozik, melyet feladatai teljesítése során kifejt. Lényeges azonban, hogy az elkövető a hivatalos személy eljárását, a hivatalos személyi minőségét ténylegesen felismerhesse.

A hivatalos személy eljárásnak jogszerűsége körében vizsgálni kell az adott hivatalos személy hivatásának, szakmájának anyagi és eljárási szabályait is, ti. azt, hogy az adott hivatalos személy ezeket megtartva járt-e el feladatának végzése során.

A bírói gyakorlat e körben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a hivatalos személy részéről elkövetett kisebb alaki szabálysértések nem eredményezik az eljárásuk jogszerűtlenségét. Az eljárás jogszerűtlensége csak abban az esetben állapítható meg, ha a hivatalos személy eljárása a kívülálló számára minden mérlegelés szükségessége nélkül, félreismerhetetlenül és kétséget kizáró határozottsággal jogszerűtlennek mutatkozik.³⁷

Említést érdemel a hivatalos személy elleni *erőszak rendbeliségének* kérdése.

Mint ismeretes, a 8/2007. Büntető Kollégiumi vélemény szerint, ha a hivatalos személy elleni erőszakot több hivatalos vagy külföldi hivatalos személy ellen, azoknak egységes eljárása keretében követik el, a cselekmény nem válik több bűncselekménnyé. A konkrét hatósági eljárás egysége a bűnhalmazat megállapítását ilyen esetben kizárja.

Elmondható, hogy az ítélezési gyakorlat a fent hivatkozott 8. sz. BKv mentén alakul; egységként értékeli a hivatalos személy elleni erőszakot több hivatalos személy sérelmére történő elkövetés esetén is, ha azok egységes eljárás keretén belül lépnek fel (pl. BH 1999. 490.).

A joggyakorlatban ritka az ezzel ellentétes felfogás. A Debreceni Ítéletábrla előtt

---

37 BH 1999. 490. (továbbá: BJD 4935., 4937., 6039.)

folyamatban volt eljárásban a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség helyezkedett *a bírói gyakorlattól eltérő álláspontra*: eszerint az eljáró bíróságnak a kóros elmeállapotára figyelemmel nem büntethető vádlottat nem egy, hanem két rendeli hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt kellett volna felmentenie, tekintettel arra, hogy a vádlott a vele szemben intézkedést fogatosító rendőrt megrúgta. Az Ítéletábra nem osztotta a Fellebbviteli Ügyészség álláspontját, és a Bkv. 8. számra hivatkozással elutasította azt.³⁸

Ambrus István egy, az új Btk. hatálybalépését közvetlenül megelőzően megjelent tanulmányában több oldalról világítja meg a kérdést, számos - formai és tartalmi - érvet felsorakoztatva amellet, hogy miért lenne - álláspontja szerint - helyesebb a bűncselekmény rendbeliségét az elkövetési magatartással ténylegesen érintett hivatalos személyek száma szerint meghatározni. Véleménye szerint ugyanis ezen deliktum *passzív alanyának* egyértelműen az eljáró hivatalos személy tekintendő.³⁹

A bűncselekmény alanya bárki lehet. Lehetséges, hogy a hivatalos személyek egymás sérelmére kövessék el a bűncselekményt.

A bűncselekményt csak szándékosan lehet elkövetni. A törvény büntetni rendeli az előkészületi magatartásokat is.

A bűncselekmény minősített esetei - vázlatosan - a következők:

- csoportos elkövetés: ebben az esetben legalább három személynek kell részt vennie a bűncselekmény elkövetésében (Btk. 459. § (1) bek. 3. pont)

- fegyveresen vagy felfegyverkezve történő elkövetés: fegyveresen követi el a bűncselekményt, aki lőfegyvert, robbanóanyagot, robbantószer, vagy robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket tart magánál, vagy a bűncselekményt ezek utánzatával fenyegetve követi el; míg felfegyverkezve az követi el a bűncselekményt, aki az

38 DIT-H-BJ-2009. 144. (Hivatkozik rá: dr. Ambrus István: A hivatalos személy elleni erőszak rendbeliségének kérdéséhez, In: Magyar Jog, 2013/6, 321-329. oldal, 322. oldal (a továbbiakban: Ambrus))

39 Ambrus 323-326. oldal

ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál (Btk. 459. § (1) bek. 4-5. pont)

- a hivatalos személy elleni erőszakra irányuló csoport szervezőjét vagy vezetőjét is súlyosabban rendeli büntetni a törvény (aki csak részt vesz ilyen csoportban, vétség miatt felel. Nem büntethető azonban, ha a csoportot önként vagy a hatóság felhívására elhagyja)

3.) Hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak

A Btk 312. §-a kimondja, hogy a 310. § szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekményt hivatalos személy, külföldi hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy ellen követi el.

A 2012. évi C. törvény jelen tényállás keretében tovább bővítette a passzív alanyok körét.

A *támogató* fogalma alatt azt a személyt értjük, aki a hivatalos (vagy közfeladatot ellátó) személy eljárása során segítséget nyújt, segítőként működik közre. Ez alapulhat akár polgári jogviszonyon is, de arra a személyre is kiterjed, aki előzetes megállapodás nélkül, önkéntes elhatározás alapján nyújt segítséget a hivatalos személy eljárásához. Példaként említhető e körben a hatósági tanú, de ide tartozik az az eset is, amikor a végrehajtási eljárás során helyszíni eljárási cselekménynél, pl. ingófogalásnál, lakatost vesznek igénybe az ingatlanba való bejutás és az új zár felszerelése miatt.

V. A bírósági végrehajtó büntetőjogi felelőssége

1.) Hivatali visszaélés

A hivatali visszaélés a Btk. XXVIII. Fejezetében szabályozott hivatali bűncselekmények közé

tartozik, az e fejezetben található bűncselekményekhez képest általános tényállás. Ez azt jelenti, hogy a *specialitás elvére* figyelemmel a törvényben több ismérvvvel körülírt bűncselekmény megállapításának van helye, amennyiben az a hivatali visszaélés büntettségével konkurál.⁴⁰

A hivatali visszaélés büntettségének védett jogi tárgya a hivatalos személy működésének törvényes rendje és az ehhez fűződő közbizalom.⁴¹

A hivatali visszaélés büntetést az a hivatalos személy valósítja meg, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen *hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi* vagy *hivatali helyzetével egyébként visszaél.*

A *hivatali kötelesség megszegése* és a *hatáskör túllépése* elkövetési magatartások megállapíthatóságához azon, a hivatalos személy működését szabályozó jogszabályok, szervezeti és működési szabályzatok, eljárásrendek, belső utasítások ismerete szükséges, amelyek a hivatalos személy eljárását, működését körülhatárolják. A hivatali kötelesség megszegése megnyilvánulhat aktív magatartásban, de a hivatalos személy mulasztása is megalapozhatja azt.

A gyakorlatban, amikor ezen elkövetési magatartások képezik a vád tárgyát, fontos, hogy a vádirat pontosan tartalmazza azon konkrét szabályokat, melyeket a hivatalos személy vádbéli magatartásával megszegett, valamint meg kell jelölni azon jogszabályhelyeket, szabályokat is, amelyek a hivatalos személy hatáskörét meghatározták. Amennyiben a vádirat ezen elemeket nem, vagy nem megfelelően tartalmazza, úgy az eljáró bírónak az ítéletben - annak tényállási vagy jogi indokolást tartalmazó részében - kell ezeket feltüntetnie.⁴²

Nehezebb a harmadik elkövetési magatartás, a *hivatali helyzettel egyéb módon való visszaélés* megítélése. Ezekben az esetekben a hivatalos személy magatartása, működése formálisan nem jogszabálysértő, hivatali jogosítványait mégis azok társadalmi rendeltetésével ellentétesen

---

40 Török Zsolt: Hivatali és korrupciós bűncselekmények bírói gyakorlatának aktuális kérdései 3. rész, In: Ügyészek Lapja, 2010/5., 21-32. oldal, 21. oldal (a továbbiakban: Török)

41 BH 2011. 246.

42 Török 24. oldal

gyakorolja.⁴³

E körbe esik egyrészt a személyes cél érdekében történő hivatalos fellépés, azaz a hivatalos eljárás során a hivatali jogosultságoknak a törvényes feltételek nélküli igénybevétele. A bírói gyakorlat szerint a hivatali visszaélés büntettének megállapítása szempontjából a hivatali helyzettel való visszaélésként kell értékelni, ha a hivatalos személy fellépése a hivatali jogosultság törvényes feltételeinek hiányában kizárólag személyes célból és érdekből történik.⁴⁴

E körbe tartozik másrészt a hivatali állásból, tekintélyből vagy tevékenységből adódó ismeretségnek, befolyásnak személyes célokra való felhasználása.⁴⁵ A hivatali állásból adódó kapcsolat, befolyás személyes előnyök szerzése végett való felhasználása nem feltétlenül ütközik írott szabályba, azonban a szakmai etikai normákkal mindig ellentétes.⁴⁶

Jól példázza ezt a Fővárosi Ítéltábla döntése.⁴⁷ Az Ítéltábla hivatalos személy által elkövetett bűnpártolás helyett hivatali visszaélés büntettének minősítette a vádlott azon cselekményét, hogy magas beosztását kihasználva, egy ismerőse érdekében azzal kereste meg az egyik társszerv szintén vezető beosztásban dolgozó munkatársát, hogy az ismerőse által megjelölt iratokat a várható pénzügyi vizsgálatok előtt hozzák el a helyszínről. A vádlott - vezető beosztására figyelemmel - alappal bízhatott abban, hogy kérését teljesíteni fogják és tisztában volt azzal is, hogy jogellenes cél (ti. a pénzügyi vizsgálatok elkerülése, a hatósági eljárás akadályozása, meghiúsítása) elérése érdekében nyújt „segítséget”.

Ha a hivatalos személy a hivatali állásból, tekintélyből vagy tevékenységből adódó ismeretségét személyes célokra történő befolyásolás érdekében használja fel, a bűncselekmény megvalósulásának nem feltétele, hogy a hivatalos személy által felkért hivatalos személy ténylegesen teljesítse a kérést (BH 1999. 245.)

A bírói gyakorlat azon magatartásokat is következetesen ezen tényállás alá vonja, amikor a

---

43 Török 24. oldal

44 BH 2000. 525.

45 Török 24. oldal, BH 1996 185.

46 A magyar büntetőjog különös része, 330. oldal

47 Főv. Ítb. 6.Kbf.64/2006. - hivatkozik rá Török Zsolt In: Török 24. oldal

hivatalos személy indokolatlanuk, zaklató szándékkal eszközölt intézkedést. A legtöbb eseti döntés e körben rendőr foglalkozású vádlottakhoz kapcsolódik (pl.: BH 2006. 141., KBJD 110.).

A hivatali visszaélés immateriális bűncselekmény, tehát az elkövetési magatartások kifejtésével befejezett a bűncselekmény, kísérlete a gyakorlatban ritkán fordul elő.

A deliktum alanya tettesként csak hivatalos személy lehet, ez irányadó a társtettesi elkövetői alakzatra is. Társtettségéről akkor lehet szó, ha a valamennyi hivatalos személy ugyanazt a hivatali kötelességet szegi meg. A bűnsegédlet az általános szabályok szerint lehetséges.

A bűncselekmény célzatos (jogtalan hátrány okozása vagy jogtalan előny szerzése), célzat hiányában bűncselekmény nem valósul meg, az csak fegyelmi vétségnek minősülhet (BH 1997. 59.). Mivel immateriális deliktumról van szó, a jogtalan előnynek, jogtalan hátránynak nem kell bekövetkeznie, elegendő, hogy a hivatalos személy abból a célból szegje meg hivatali kötelességét, lépje túl hatáskörét vagy egyéb módon visszaéljen hivatali helyzetével, hogy másnak jogtalan hátrányt okozzon vagy magának vagy másnak jogtalan előnyt szerezzen. Fontos, hogy a hátrányokozást mással szemben kell célozni, míg az előnyszerzés célzata irányulhat saját részre vagy másnak is.

Elhatárolási szempont a hivatali vesztegetés elfogadása deliktummal szemben a kapott előny természete. Ha az előny magából a jogellenes cselekményből származik, akkor hivatali visszaélés valósul meg, ha azonban a hivatali kötelességszegés ellenszolgáltatásaként, „díjaként”⁴⁸ jelentkezik az előny, akkor hivatali vesztegetés elfogadása miatt van helye büntetőjogi felelősségre vonásnak.

A bírói gyakorlat töretlen és egységes abban, hogy a jogellenes kapcsolatok számához igazodik jelen bűncselekmény rendbelisége.

A hivatali visszaélés *quasi szubszidiárius* jellege okán más hivatali bűncselekménnyel

valóságos alaki halmazatban nem állhat.

Ki kell emelnie, hogy abban az esetben, ha maga a hivatali fellépés jogellenes, akkor a hivatali helyzettel való visszaélés során elkövetett olyan cselekmények, amelyek önmagukban is hivatali bűncselekmények lennének, látszólagos halmazatba kerülnek a hivatali visszaéléssel és a cselekmény hivatali visszaélésnek minősül. Ha a jogosulatlan intézkedés más jogi tárgyat (pl. testi épséget, egészséget) is sértő bűncselekményt is megvalósít, akkor valóságos halmazt létesül a hivatali visszaélés büntette és pl. a súlyos testi sértés büntette között.⁴⁹

2.) Közokirat hamisítás

2.1. A közokirat fogalma⁵⁰

Az okiratokat csoportosíthatjuk tartalmuk, keletkezésük és bizonyító erejük alapján.

Tartalmilag tanúsító, rendelkező és beismerő okiratokat különböztetünk meg, míg keletkezésük alapján beszélhetünk eredeti okiratokról, másolatról és kiadmányról.

Dolgozatunk szempontjából a bizonyító erejük alapján történő osztályozás bír relevanciával: ezen osztályozás szerint megkülönböztetjük a köz-és magánokiratokat. (A teljesség kedvéért jegyezzük meg, hogy a magánokiratok csoportját tovább szűkíthetjük teljes bizonyító erejű és egyszerű magánokiratokra.)

Közokiratnak az olyan okiratokat nevezzük, amelyek maradéktalanul megfelelnek az alábbi, a Polgári Perrendtartás 195. § (1) bekezdésében meghatározott kritériumoknak. Ezek szerint azon okirat minősül közokiratnak, amelyet

- bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv
- ügykörében eljárva,

---

⁴⁹ A magyar büntetőjog különös része 331. oldal
⁵⁰ Kengyel 324-325. oldal

- az arra megszabott alakban állít ki.

Ezen kritériumok alól csupán azon okiratok képeznek kivételt, amelyeket külön jogszabály közokiratnak minősít.

Meg kell még jegyeznünk, hogy a Polgári Perrendtartás 2005. január 1-jén hatályba lépett módosítása az elektronikus közokiratokat a papír alapú közokiratokkal egyenértékűvé tette. Elektronikus közokiratokkal találkozunk a cégeljárásban, illetve egyes közjegyzői eljárásokban (pl. fizetési meghagyásos eljárás) is.

A közokirat lényege, hogy az az ellenkező bizonyításáig teljes bizonyító erővel bizonyítja

- a benne foglalt intézkedést vagy határozatot,
- az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát,
- az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, annak idejét és módját.

2.2. Hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás

A Btk. külön szakaszban szabályozza a közokirat-hamisítás azon esteit, amelyet bárki elkövethet, és külön a speciális alannyal bíró, hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítást. A két bűncselekményi kör elkövetései magatartásai nagyobb részben fedik egymást.

Dolgozatom szempontjából a hivatalos személy által elkövetett, a Btk. 343. §-ában szabályozott közokirat-hamisítás releváns, részletesen ezen deliktum kerül elemzésre az alábbiakban.

A bűncselekmény tárgya a közokirat hitelességébe és valóságába vetett közbizalomhoz fűződő társadalmi érdek.

A bűncselekmény tárgya a közokirat, melynek fogalmát az előbbiekben már megadtuk.

A hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás azonban csak arra a közokíratra követhető el, amelynek kiállítása az adott hivatalos személy jogkörébe tartozik.

A bűncselekmény elkövetési magatartásai: hamis közokirat készítése, közokirat tartalmának a meghamisítása, valamint lényeges tények közokiratba hamisan történő foglalása.

Hamis közokirat készítéséről beszélünk, ha azidáig nem létező, a valóság látszatát keltő olyan közokiratot hoznak létre, melynek kiállítója nem azonos az okiraton kiállítóként feltüntetett személlyel. Ebben az esetben egy teljesen új okirat jön létre, azonban az alakilag hamis. Ezen bűncselekmény akkor is megvalósul, ha az ily módon kiállított okirat egyébként tartalmilag valós adatokat tartalmaz.

Közokirat tartalmának meghamisítására abban az esetben kerül sor, ha egy, egyébként a kiállítási jogosultsággal rendelkező személy által, a megfelelő eljárási rendben kiállított, alakilag érvényes közokirat tartalma kerül megváltoztatásra. A hamisítás megvalósulhat a bejegyzett adatok megváltoztatásával, illetve új adat bejegyzésével egyaránt. Fontos kiemelni, hogy a bűncselekmény megvalósulása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy ha az elkövető a közokirat téves tartalmát a valóságnak megfelelően javítja ki. A meghamisítás konkrét elkövetési magatartása lehet pl. az átírás, fénykép kicserélése, törlés. Lényeges azonban, hogy ezen hamisítási cselekményeknek az adott közokirat olyan tartalmi elemére kell irányulniuk, amelyek joghatás kiváltására alkalmasak.

A lényeges tények hamisan történő közokiratba foglalása fordulatnak kizárólag az az irat lehet elkövetési tárgya, amit az elkövető hivatalos személy készít, állít ki. Itt tehát alakilag valós közokirat jön létre, hiszen azt az arra jogosultsággal rendelkező hivatalos személy, hivatalos eljárása során állítja ki, tehát az okiraton kiállítóként feltüntetett személy megegyezik az okiraton valóban kiállító személlyel, azonban a közokiratba foglalt tények nem felelnek meg a valósoknak. Itt érvényes viszont az előző elkövetési magatartásnál is említett szabály: bűncselekményt csak a lényeges, joghatás kiváltására alkalmas tények hamisan történő közokiratba foglalása valósít meg.

A tankönyvek rámutatnak arra, hogy valamennyi elkövetési magatartás esetében kiemelt

jelentősége van az elkövetés módjának. A bűncselekmény tényállásszerűségéhez ugyanis az is szükséges, hogy a hivatalos személy hivatali visszaélést is megvalósítson. Az elkövető hivatali minőségét felhasználva, a jogkörébe tartozó közokiratra nézve valósítja meg a bűncselekményt.⁵¹

(Olyan nézet is ismert, mely szerint, ha *az adott konkrét közokirat* kiállítása nem tartozik az adott hivatalos személy jogkörébe, úgy nem a Btk. 343. §-a, hanem a 342. § alapján van helye büntetőjogi felelősségre vonásnak, még abban az esetben is, ha az egyébként kapcsolatban áll a hivatalos személy működésével.)⁵²

A bűncselekmény alanya speciális, csak a hivatali hatáskörében eljáró hivatalos személy (illetve a 343. § (2) bekezdésre figyelemmel a külföldi állam igazságszolgáltatási vagy bűnüldözési feladatot ellátó hatóságának a törvény alapján Magyarország területén eljáró tagja) lehet. A bűncselekményt társtettesként is csak speciális alanyisággal rendelkező személy követheti el. A bűncselekmény részeseire ez azonban már nem vonatkozik.

A bűncselekmény csak szándékosan valósítható meg, mind egyenes, mind eshetőleges szándékkal.

A bűncselekmény rendbelisége a bűncselekménnyel érintett közokiratok számához igazodik.

3. Bántalmazás hivatalos eljárásban; kényszervallatás

A dolgozat szempontjából a hivatalos eljárás során elkövetett bántalmazás és a kényszervallatás tényállásai relevanciával - gyakorlati jelentőségük hiányában - nem bírnak, ezért ezen tényállásokat mélységiben a dolgozat nem elemzi, csak azok legfontosabb ismérveit mutatja be.

---

51 Büntetőjog II. 563. oldal

52 Büntetőjog II. 563. oldal

3.1. Bántalmazás hivatalos eljárásban

A deliktum jogi tárgya kettős: egyrészt védi az államapparátus rendeltetésszerű működését, másrészt a bántalmazott személy életét, testi épségét.

A bűncselekmény elkövetési magatartása a hivatali hatáskör túllépésével megvalósított tetteges bántalmazás. Itt kell utalni arra, hogy amennyiben az eljáró hivatalos személy jogszerűen alkalmaz kényszerítő eszközt vagy testi kényszert, úgy magatartása nem valósít meg bűncselekményt

Alanya tettesként - a többi hivatali bűncselekményhez hasonlóan - csak hivatalos személy lehet. A törvény csak a szándékos elkövetést rendeli büntetni.

Súlyosabban minősül a bűncselekmény, ha azt csoportosan követik el, azonban azon elkövetők esetében, akik az elkövetés körülményeit a vádirat benyújtásáig feltárják, a büntetés korlátlan enyhítésének van helye.

3.2. Kényszervallatás

A bűncselekmény védett jogi tárgya szintén az államapparátus jogszerű működéséhez fűződő társadalmi érdek.

A bűncselekményt szintén csak hivatalos személy követheti el. Kiemelendő, hogy a deliktum csak akkor valósul meg, ha a hivatalos személy eljárása során jogosult valakit vallomás, nyilatkozat tételére felhívni.

Lényeges megemlíteni, hogy a bűncselekmény elkövetése nem csak a törvényi tényállásban felsorolt módokon (erőszak, fenyegetés alkalmazása) lehetséges; az megvalósul bármely hasonló módszer alkalmazása esetén is. Az erőszak és a fenyegetés fogalma körében irányadóak a dolgozat

korábbi részében leírtak.

Az új Btk.-ban új elemként jelenik meg a csoportos elkövetés pönalizálása.

VI. A korrupciós bűncselekmények a végrehajtási eljárásban

1.) A korrupciós bűncselekmények köre

A korrupciós bűncselekmény fogalmát a jogirodalom kétféle értelemben is használja; használja azt tágabb és szűkebb értelemben. Hollán Miklós megkülönbözteti e szerint *ún. szükségképpen (in abstracto)* korrupciós bűncselekményeket és a *nem szükségképpen (in concreto)* korrupciós bűncselekményeket. A szükségképpen korrupciós bűncselekmény azt jelenti, hogy nemcsak az elkövetett konkrét cselekmény, hanem a jogalkotó által büntetni rendelt cselekménytípus is megfelel a korrupció - általunk később részletezendő - fogalmának. E körbe tartozik pl. a vesztegetés, a befolyással üzérkedés, valamint a befolyás vásárlása deliktum. A nem szükségképpen korrupciós bűncselekmények esetében viszont csak a konkrét cselekmény korrupciós jellegű, a törvényi tényállás azonban ilyen elkövetést nem feltételez. E körbe sorolja többek között a hivatali visszaélést vagy a hűtlen kezelést.⁵³

A 2012. évi C. törvény lényegesen megváltoztatta a korrupciós bűncselekmények szabályozását a korábbi büntető törvénykönyvhöz (1978. évi IV. törvény) képest. Míg az előző Btk. az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni fejezetben szabályozta ezen deliktumokat, addig az új törvény külön fejezetet szentel nekik (XXVII. Fejezet).

A leglényegesebb változásokat a vesztegetési tényállások körében az alábbiak szerint tekinthetjük át:⁵⁴

- Szembetűnő, hogy míg a korábbi Btk. ezen típusú deliktumok tekintetében

53 Hollán Miklós: A hivatali vesztegetés szabályozása az új Btk.-ban, In: *Iustum Aequum Salutare*, IX. 2013. 4., 141- 168. oldal, Budapest, PPKÉ ÁJK (a továbbiakban: Hollán)

54 Hollán 142. oldal

elsődlegesen a passzív és az aktív oldali tényállások között különböztetett, addig az új Btk. rendszerében a vesztegetési tényállás *hivatali vagy nem hivatali* jellege a döntő.

- A korábbi büntető törvény mindig a vesztegetés passzív alakzatát szabályozta először, a hatályos Btk. az aktív oldali tényállást veszi előre.
- A korábbi Btk. a hivatali, az új Btk. a nem hivatali vesztegetésből indul ki.
- Az régi Btk. a hivatali vesztegetéseket külön paragrafusokban, de önálló cím nélkül szabályozta, az új Btk.-ban azonban az ilyen deliktumok elnevezésében már szerepel a hivatali jelző.
- Az előző büntető törvény a passzív és az aktív tényállásokra egységesen a vesztegetés kifejezést használta, a jogirodalom tett különbséget aktív és passzív vesztegetés között. Az új Btk. az aktív oldali cselekményt vesztegetésnek, a passzív oldali cselekményt vesztegetés elfogadásának nevezi.

2.) A korrupció fogalma

A nemzetközi szakirodalom a korrupció fogalmának meghatározására számtalan definíciót használ.

Ennek oka abban keresendő, hogy a jelenség általános körülhatárolása rendkívül nehéz. Azért sem könnyű egzakt meghatározást találni, mert a kifejezés számos különböző, ám egymással összefüggő jelenséget takar, melyet esetenként befolyásol még az egyes országok eltérő, olykor sajátos szociológiai, kulturális vagy éppen jogi környezete is.

A legtöbb fogalomalkotás azonos, vagy legalábbis hasonló kulcselemeket, ismérveket használ, ezért az eltérő definíciók egyrészt inkább abban különböznek egymástól, hogy a társadalmi jelenségek pontosan mely körét kívánják átfogni. Megfigyelhető, hogy a fogalomalkotás gyakran az elemzés céljához igazodik.⁵⁵

---

55 Szente Zoltán: Korrupciós jelenségek az önkormányzati közigazgatásban, 5. oldal
Letöltve: 2014. 09. 12-én
http://integritas.asz.hu/uploads/files/05_resztan_szente_onkormanyzatikorruptiofogalma_060831.pdf
(a továbbiakban: Szente)

Szokás megkülönböztetni közhivatal központú, a közérdeken alapuló és a piaci szempontú, jogi és a közvélemény szerinti, végül a morális és a neofunkcionalista korrupció-definíciókat.⁵⁶

Szente Zoltán tanulmánya alapján tekintsük át röviden, hogy mi ezen meghatározások lényege:⁵⁷

A közhivatali alapú definíciók középpontjában a hivatali kötelességektől való eltérés áll. Ebben a megközelítésben az egyéb definitív elemek, mint pl. a személyes előny, a kifejezett (korrupciós) szándék, a kötelességszegő aktus és az egyéni előny közötti összefüggés és a hivatali tevékenységre tett külső befolyás tulajdonképpen csak az egyéb típusú kötelességsértésektől való elhatárolásokat szolgálják

A közérdekre alapozott korrupció-fogalmak kialakulásához alapvetően az vezetett, hogy egyrészt a különböző jogrendszerek más és más körben határozzák meg a korrupciós bűncselekményeket, másrészt az, hogy a jog gyakran különböző megfontolásokból nem fűz szankciót valamennyi, a társadalom által korrupciónak tekintett magatartáshoz, végül pedig nem feltétlenül esik egybe a közösség érdeke a jogi előírásokban foglaltakkal. Egyes szerzők - mint a Szente által hivatkozott Gardiner is - inkább a konkrét cselekmények hatásai alapján próbálták meg definiálni a korrupciót, és nem annak jogi jellege szerint. Eszerint egy cselekedet akkor korrump, ha káros a közérdekre, még akkor is, ha jogszerű, és viszont: ha jótékony hatással van a közérdekre, akkor sem korrump, ha formailag jogsértőnek minősül.

A korrupció piaci alapú, vagy közgazdasági felfogása a jelenséget más gazdasági kategóriákból vezeti le, a kereslet-kínálat-csere fogalmainak segítségével. Eszerint a megközelítés szerint a közhivatalnok a tiszttségét olyan üzletnek tekinti, amelyben haszonmaximalizálásra törekszik; haszna pedig a piaci viszonyoktól függ, illetve saját ügyességétől, ahogy az igényeket a maximális nyereség érdekében ki tudja használni.

---

56 Szente 7. oldal

57 Szente 7-11. oldal

Gazdasági szempontból nézve a gazdaság három eltérő pozícióban lévő szereplőjének viszonya teremti meg a korrupció lehetőségét: a megbízó, az érdekei képviselével megbízott ügynök, és a harmadik fél, akinek nyeresége vagy vesztesége az ügynökön múlik. Az ügynök akkor válik korrupttá, ha megbízója érdekeit feláldozza saját előnyéért, s ezáltal megszegi a kötelességét.

Más elméleti megközelítések szerint a korrupció sajátos cserefolyamatként írható le, amelyben a közhivatal viselői a korlátozottan rendelkezésre álló közösségi források elosztása feletti rendelkezési jogukat vagy befolyásukat saját egyéni érdekükben pénzre vagy más személyes előnyre cserélik.

A közvélemény-központú definíció a korrupciónak tekinthető cselekvések meghatározása szempontjából a közvélemény ítéletét használja mércéül. Ezek szerint az a cselekmény, magatartás tekinthető korrupciónak, amit egy adott ország, társadalom közvéleménye annak tart

A jogi megközelítés szerint azon magatartások tekinthetők korrupciónak, korrupciós jellegűnek, melyeket egy adott ország büntetőjoga konkrét bűncselekménynek minősít és ezért szankcionál.

A neofunkcionalista felfogás képviselői szerint a korrupció politikai kategória, az elsősorban a politikai rendszer működéséből következik, meghatározott társadalmi funkciót tölt be.

A fentiek alapján leszögezhetjük, hogy ha a korrupcióról beszélünk, az alábbi megállapítások merülnek fel leggyakrabban:

- A korrupció a cselekvő személy olyan magatartását eredményezi, mely eltér a közfeladatok törvényes gyakorlásától, elsősorban személyes vonatkozású, pénzügyi vagy státusbeli előnyök megszerzése érdekében.
- Akkor beszélünk korrupcióról, ha az egyén - meg nem engedett módon - személyes érdekeit azon célok fölé helyezi, amelyek szolgálatára egyébként hivatott.
- A korrupció a közhatalommal való visszaélés egyéni haszonszerzés céljából.

- A korrupció előfeltétele legalább két szereplő részvétele, valamint a szereplők előzetes és tudatos döntése.
- Jellemzője a befolyásolási szándék, amely egyéni előnyök megszerzésére irányul (önérdekkövetés).
- Lényeges jellemzője a szabályoktól való eltérés.⁵⁸

A korrupció fogalmának megadása, illetve a korrupció legjellemzőbb ismérveinek bemutatása után nézzük meg, hogy a korrupció mely típusait szokás megkülönböztetni:⁵⁹

- Leggyakrabban a *politikai vagy hivatali*, illetőleg a *piaci vagy gazdasági* korrupció osztályozást használják. Ezen tipológia lényege, hogy a korrupciós kapcsolatban részt vevő személyek helyzete vagy jogállása alapján tesz különbséget.
- A korrupció működési mechanizmusa, elterjedtsége alapján megkülönböztetjük a *szervezett* és az *alkalmi korrupció* csoportját.
- A korrupciós tranzakciók jellegzetességei alapján szólhatunk az *egyenlő feltételekkel megvalósuló korrupcióról* (másként „korrupciós csere”), valamint az *ún. kikényszerített korrupciós ügyletekről*.

3.) Az egyes korrupciós bűncselekmények

3.1. Hivatali vesztegetés

A hivatali vesztegetés védett jogi tárgya a közélet tisztasága, a hivatalos személyek kötelességének teljesítésébe, a hivatali apparátus pártatlan működésébe vetett bizalom.

⁵⁸ Szántó Zoltán - Tóth István János - Varga Szabolcs: A korrupció társadalmi és intézményi szerkezete, In: Szociológiai Szemle, 2011/3., 61-82. oldal, 62-63. oldal (a továbbiakban: Szántó Zoltán - Tóth István János - Varga Szabolcs)
⁵⁹ Szente 17-19. oldal

A bűncselekmény elkövetési tárgya az *előny*, melynek fogalma közelebbi vizsgálatot igényel:

Előny alatt a hivatalos személy vagy a harmadik személy helyzetében - a vesztegetés folytán - beálló valamely pozitív változást értendő, mely lehet személyes (pl. kölcsön nyújtása, eladási ajánlat elfogadása, szexuális kapcsolat létesítése) és vagyoni jellegű (pl. tartozás elengedése, kedvezményes áron való vásárlás) egyaránt.

A hatályos Btk. a hivatali vesztegetés tényállásban nem szerepelteti a *jogtalan* jelzőt. Az előny jogtalanságát a 2001. évi CXXI. törvény iktatta be a korábbi Btk. szövegébe, ám a bírói gyakorlat szempontjából ennek jelentősége nem volt, az előny fogalmát az ítélezés korábban is jogtalanaként értékelte, a Legfelsőbb Bíróság jogértelmezése szerint az előnynek akkor is jogtalanak kellett lennie, amikor a korábbi Btk. erre nem utalt.

Ugyanez látszik jelenleg is követendőnek: az új Btk. alkalmazásánál az elfogadott előny jogtalanságát a korábbi bírói gyakorlat alapján kell megítélni.⁶⁰

Habár a tényállásban az előny jelző nélkül szerepel, de a jogalkotó célzatot szerepeltet: a tettes a hivatalos személyt működésével kapcsolatban *befolyásolni törekszik*. Ezzel a jogalkotó jelzi, hogy az előnynek alkalmasnak kell lennie a hivatalos személy befolyásolására.

Miután a törvény nem határozza meg az előny mértékét, így az nem szolgálhat alapul a büntetendőség megítélésekor. A hivatalos személy működésével kapcsolatban jogtalanul előnyt kér abban az esetben is, ha egészen jelképes értékű az előny, vagy csupán előszereteti értéket képvisel. Ez legfeljebb büntetés kiszabási (vagy eljárás megszüntetési) kérdésként jelentkezhethet, de a diszpozíció szerű cselekmény megvalósulását nem befolyásolja.

A hivatali vesztegetés elkövetési magatartása az *előny adása vagy ígérete*: tényállásszerű tehát, ha az átadást nem előzi meg ígéret, és az olyan ígéret is aktív vesztegetésnek minősül,

amelyet nem követ a későbbiekben az előny tényleges átadása.

Kiemelendő, hogy a bűncselekmény megvalósulását nem érinti - tehát az befejezetté válik - ha a hivatalos személy az előnyt, vagy annak ígéretét visszautasítja.

Nem feltétele az alapeset megvalósulásának, hogy a hivatalos személy „passzív vesztegetést” valósítson meg, tehát az, hogy a hivatalos személy hivatali kötelességét megszegje, hatáskörét túllépje, vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaéljen.

Hollán kiemeli: az aktív hivatali vesztegető (tehát az előny adója vagy ígérője) felelőssége egyébként is független a passzív vesztegetőtől. Így az előbbi példának okáért akkor is megvalósítja a bűncselekményt, ha az utóbbi nem büntethető (pl. kóros elmeállapota miatt).⁶¹

Mint az fent már kifejtettük, az előny - mégpedig a hivatalos személy befolyásolására alkalmas előny - adása, ígérete - szemben a korábbi szabályozással⁶² - *célzatos*: a célja az, hogy a hivatalos személy a (2) bekezdésben felsorolt magatartások valamelyikét kifejtse. Meg kell említeni azonban, hogy az előny adása (ígéret) nem csak a hivatalos személynek történő átadás (ígéret) esetén lesz tényállásszerű: a hivatalos személyre tekintettel *másnak* adott vagy ígért előny is e tényállás keretein belül értékelendő, amennyiben az alkalmas a hivatalos személy befolyásolására. Fontos megjegyezni azonban, hogy ez a „*más*” csak olyan személy lehet, akit az aktív vesztegető a hivatalos személyhez fűződő ismert vagy feltételezett kapcsolata alapján képesnek tart arra, hogy a hivatalos személy működését közvetlenül befolyásolja. Itt tehát az előny adójának tudattartama a döntő - „az aktív vesztegetőnek olyan személynek kell tartania az előny címzettjét, akinek az előnyben részesítése a hivatalos személy számára egyenértékű azzal, mintha az előnyt (közvetlenül) neki juttatnák⁶³ - ; nem szükséges, hogy a harmadik személy a hivatalos személlyel bármilyen tényleges kapcsolatban álljon. Nem tényállási elem, hogy a hivatalos személy tudomással bírjon a reá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért előnyről.

---

61 Hollán 160. oldal

62 1978. évi IV. törvény 253. § (1) bek.: Aki hivatalos személy működésével kapcsolatban, neki vagy reá tekintettel másnak jogtalan előnyt ad vagy ígér, büntetést követ el...

63 Hollán 161. oldal

Az adott vagy ígért előnynek a hivatalos személy működéséhez kell kapcsolódnia. Ez az aktív vesztegető oldaláról megközelítve azt jelenti, hogy az előny adójának (ígérőjének) fel kell ismernie, hogy hivatalos személyről van szó és ezen minőségében való működésére figyelemmel adja (ígéri) számára vagy reá tekintettel másnak az előnyt, de azt nem kell tudnia, hogy az előny adásával kapcsolatos ügyintézés a hivatalos személy működési körébe tartozik-e.

A bűncselekmény elkövetője tettesként bárki lehet, és az sem feltétel, hogy az elkövető a saját ügyében próbálja befolyásolni a hivatalos személyt.

Mint arra már utaltunk, a bűncselekmény az (1) és (2) bekezdés esetén célzatos, csak egyenes szándékkal valósítható meg.

A bűncselekmény minősítette esete, tehát súlyosabban minősül, ha az előny adása vagy ígérete arra irányul, hogy a hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, a hatáskörét túllépje vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaéljen. A minősített eset is célzatos, ezért csak egyenes szándékkal valósítható meg. Attól függetlenül megvalósul, hogy a hivatalos személy ténylegesen megszegte-e a kötelességét.

A 293. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott bűncselekmény elkövetőjével szemben a büntetés korlátlanul enyhíthető, különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető, ha a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti és az elkövetés körülményeit feltárja.

A halmazati kérdések körében utalni kell arra, hogy több hivatalos személy előnyben részesítése halmazatot alkot, akkor is, ha arra egyetlen magatartással kerül sor.

3.2. Hivatali vesztegetés elfogadása

A hivatali vesztegetés elfogadása védett jogi tárgya a közélet tisztasága, a hivatalos

személyek kötelességének teljesítésébe, a hivatali apparátus pártatlan működésébe vetett bizalom.

Elkövetési tárgya a jogtalan előny, melyre irányadóak a hivatali vesztegetés tényállásánál leírtak.

A bűncselekmény három elkövetési magatartással valósítható meg: az előny kérésével, az előny vagy ennek ígértének elfogadásával, valamint az adott vagy ígért előny kérőjével vagy elfogadójával való egyetértéssel.

Az előny kérése esetében a hivatalos személy az, aki a korrupciós kapcsolatot kezdeményezi. Már az előny kérésével megvalósul és befejezetté válik. Tényállásszerű a cselekmény tehát akkor is, ha a másik személy visszautasítja az előny adását vagy azt a hivatalos személy végül nem fogadja el. A hivatalos személy kérheti az előnyt saját maga vagy más számára is.

Az elfogadás lehet kifejezett vagy hallgatólagos beleegyező nyilatkozat, vonatkozhat magára az előnyre, vagy annak várományára, ígértére is.

Az előny kérőjével vagy elfogadójával való egyetértés esetében a hivatalos személy kifejezetten vagy hallgatólagosan tudomásul veszi, hogy reá tekintettel harmadik személy (a harmadik személy fogalma kapcsán irányadóak a hivatali vesztegetés tényállásánál kifejtettek) előnyt kérjen vagy kapjon.

Az előny fogalma kapcsán utalunk az aktív alakzat, a hivatali vesztegetés tényállásánál már kifejtettekre.

Az elkövetési magatartásnak a hivatalos személy működésével kapcsolatban kell megjelennie. Ez megvalósulhat akkor, amikor az adott hivatalos személy bizonyos ügyben éppen eljár, azonban megvalósulhat akkor is, ha az előny adása a konkrét ügyben való eljárást megelőzi. A bírói gyakorlat szerint a hivatalos személy működésével való kapcsolat megállapíthatósága körében

azt kell vizsgálni, hogy az előny elfogadása az intézendő ügyre való figyelemmel történt-e.⁶⁴

Megállapítható a hivatali működéssel összefüggésben való elkövetés akkor is, ha az előny kérése, elfogadása az adott ügy elintézését követően történik, de arra az adott eljárásra tekintettel.⁶⁵

Ha a hivatalos személy az előnyt nem működésével kapcsolatban kéri vagy fogadja el, de a hivatali helyzetével egyébként visszaél azért, hogy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali visszaélés miatt állapítható meg a büntetőjogi felelőssége.

A bűncselekmény alanya speciális, az csak a Btk. 459. § (1) bekezdésének 11. pontjában meghatározott hivatalos személy lehet. A h) pont értelmében hivatalos személynek minősül az önálló bírósági végrehajtó, az önálló bírósági végrehajtó-helyettes és a végrehajtói kézbesítésre felhatalmazott önálló bírósági végrehajtó jelölt.

3.3. Vesztegetés feljelentésének elmulasztása

Ezen törvényi tényállás szintén a hivatalos személyekre telepít büntetőjogi felelősséget. Ugyanis az a hivatalos személy, aki ezen minőségében hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy még le nem leplezett vesztegetést vagy vesztegetés elfogadását követtek el, és erről, mihelyt teheti, a hatóságnál nem tesz feljelentést, büntetést követ el.

Jelen tényállás tehát - figyelemmel a korrupciós bűncselekmények kiemelt társadalomra veszélyességére, illetve ezen bűncselekményi kör védett jogi tárgyának jelentőségére - feljelentési köteleességet telepít a hivatalos személyekre.

A hitelt érdemlő tudomásszerzés megállapíthatóságához elégséges, ha a hivatalos személy az ügy lényeges körülményeit ismeri; így annak meghatározása, hogy a korrupciós kapcsolat két

---

64 BH 1982. 3.

65 BH 1981. 268

pólusán konkrétan meghatározható természetes személyek szerepelhetnek, és a közöttük lévő viszony vélhetően kimeríti valamely korrupciós bűncselekmény törvényi tényállását.

VII. A végrehajtó és a rendőrség kapcsolata - rendőri közreműködés a végrehajtási eljárásban

Mint ismeretes, a végrehajtási eljárás lényege annak - akár állami kényszer útján való - elérése, hogy az adós teljesítse pénzfizetésre, illetőleg egyéb magatartás megtételére irányuló kötelezettségét.

A dolgozat elején már szóltunk arról, hogy az állami kényszer elsősorban az adós vagyona ellen irányul, azonban kivételesen esetekben lehetőség van arra, hogy az adós személye ellen is kényszercselekmények kerüljenek foganatosításra. A Vht. 5. § (3) bekezdése szerint az adós személye elleni kényszercselekményt a bírósági végrehajtó intézkedése alapján a rendőrség foganatosítja. Az idézett jogszabályhely kimondja továbbá, hogy a rendőrség jogosult és köteles mindazokat a kényszerítő intézkedéseket megtenni és kényszerítő eszközöket alkalmazni, amelyek a rendőrségről szóló jogszabályok szerint megtehetőek, illetőleg alkalmazhatók, és az adott esetben a végrehajtás eredményes befejezéséhez szükségesek.

Ellenszegülés esetén a végrehajtó közvetlenül a legközelebbi helyi rendőri szervhez fordul, amely köteles a végrehajtási eljárásban haladéktalanul közreműködni az ellenszegülés megszüntetése végett. A végrehajtó a rendőrség közreműködését feltünteti a végrehajtási cselekményről készült jegyzőkönyvben (Vht. 45. § (1)-(2) bek.).

Ellenszegülés alatt az eljáró végrehajtó intézkedésével szemben tanúsított ellenállást értjük, amely megnyilvánulhat egyrészt akár személy elleni erőszakos cselekmény tanúsításával, másrészt olyan passzív magatartással, amely megakadályozza az eljáró végrehajtót abban, hogy az intézkedését elvégezze (pl. felnyissa az ingatlant vagy oda belépjen; megvizsgálja az adós

vagyontárgyait, ingóságait stb.).

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.), valamint a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet szabályozza a végrehajtási eljárás során történő rendőri közreműködés eljárási kérdéseit.

A rendőrséget - mint bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatokat ellátó állami, fegyveres rendvédelmi szervet - az Rtv.2. § (2) bekezdése alapján együttműködési kötelezettség terheli az állami és helyi önkormányzati szervekkel. Ennek keretében segítséget nyújt e közigazgatási szervek hivatalos eljárásának zavartalan lefolytatásához.

A rendőrség feladata alapvetően *kétirányú* a végrehajtási eljárás során: egyrészt a rendőrség feladata, hogy az eljáró végrehajtó személyét védve biztosítsa az egyes eljárási cselekmények elvégzését; másrészt azonban a rendőrség bizonyos esetekben tevékenyen köteles közreműködni abban, hogy az adós/kötelezett a meghatározott cselekményt teljesítse

A 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 29. pontja (37. § (1)-(4) bek.) rendelkezik a végrehajtási eljárásban történő rendőri közreműködésről. Eszerint a rendőrség feladata, hogy - az állami és önkormányzati szervek által fogatosított - végrehajtási eljárásban részt vevő személyek biztonsága megóvásához segítséget nyújtson, a végrehajtási eljárásban alkalmazható helyszíni kényszer-cselekményeknek való ellenszegülést megszüntesse, továbbá végrehajtsa a bíróság intézkedésében meghatározott adós személye elleni kényszer-cselekményt.

A rendőr az Rtv.-ben megállapított kényszerítő eszközök megfelelő alkalmazása mellett gondoskodik arról, hogy az illetéktelen személyeket távol tartsa a végrehajtás helyszínétől (30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 37. § (3) bek. utolsó fordulat).

Főszabály szerint a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet, illetve nem hatolhat be. Az Rtv. 37. § (1) bekezdésében található azok az esetek, melyek kivételt engednek ezen főszabály alól. Az e) pont szerint végrehajtási eljárás lefolytatásának

biztosítása céljából - ha az abban való közreműködés jogszabály alapján a rendőrség számára kötelező - a rendőr beléphet, illetve behatolhat a magánlakásba azzal, hogy a magánlakásban történő tartózkodás csak a feladat végrehajtásához szükséges ideig tarthat (37. § (4) bek.). A (3) bekezdés felhatalmazása szerint végrehajtási eljárásban való közreműködés esetében a rendőrségnek a birtokost a behatolásról tájékoztatni nem kell.

Az Rtv. 15. §-a fogalmazza meg az *arányosság követelményét* a rendőri intézkedés vonatkozásában. Eszerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Előírja továbbá, hogy több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A gyakorlatban az eljáró bírósági végrehajtó a helyszíni eljárás előtt átiratban megkeresi az adós lakóhelye (a foglalás helye) szerint illetékes rendőrkapitányság vezetőjét, melyben megjelöli az eljárás helyét, idejét és azt, hogy hány fő rendőr jelenlétét tartja szükségesnek az eljárása biztosításához. A rendőrt az erre irányuló kérelem alapján az illetékes rendőrkapitányság vezetője rendeli ki, sürgős esetben akár a végrehajtást fogantató szerv (végrehajtó) szóbeli kérelme alapján is.

Garanciális szabály, hogy a rendőr végrehajtási cselekményeket nem végezhet, a végrehajtót kizárólagosan megillető kényszercselekményt nem fogantatosíthat, rakodási, szállítási munkában nem vehet részt (30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 37. § (3) bek. második fordulat).

A rendőri közreműködéssel felmerült költségek mértékéről, azok viseléséről a végrehajtási eljárásban ellenszegülés megszüntetése érdekében történő rendőri közreműködéssel, valamint a gyermek átadására irányuló bírósági végrehajtás során szükséges előállítással kapcsolatban felmerült költségek mértékéről, valamint megtérítésének részletes szabályairól szóló 10/2012. (III. 14.) BM rendelet rendelkezik.

VIII. Összegzés

Dolgozatom célja a végrehajtási eljárással leggyakrabban felmerülő büntetőjogi kérdések bemutatása volt.

A dolgozat bevezető részében utaltam arra, hogy - bár számos fontos büntetőjogi kérdés felvetődhet a bírósági végrehajtás során - a büntetőjog csak más jogi eszközök után, azok eredménytelensége esetén kap helyt ezen eljárás kapcsán.

Az egyes deliktumok elemzésével bemutattam, hogy a büntetőjog a végrehajtási eljárás során alapvetően legfontosabb funkcióján, a *védelmi funkción* keresztül érvényesül: védi a végrehajtási eljárás törvényes rendjét, védi az eljáró bírósági végrehajtót, illetve védi a végrehajtási eljárás további szereplőit; különösen az adóst/kötelezettet.

Ismertettem a bírósági végrehajtó és a rendőrség kapcsolatát. A rendőrségi törvény és rendőrség szolgálati szabályzata alapján áttekintést nyújtottam azon legfontosabb eljárási szabályokról, melyek alapján a rendőrség segíteni tudja a végrehajtó munkáját, biztosítani tudja a végrehajtási eljárás lefolyásának törvényes rendjét.

Álláspontom szerint a hatályos Btk.-ban megfelelően és teljes körűen érvényesül a büntetőjog fent írt védelmi funkciója a végrehajtási eljárással összefüggésben. A Btk. az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények, a korrupciós bűncselekmények, a hivatali bűncselekmények, a hivatalos személy elleni bűncselekmények, valamint a közbizalom elleni bűncselekmények között hatékonyan szabályozza azon deliktumokat, amelyek a bírósági végrehajtási eljárás törvényes működését akadályozhatják.

Fontos, hogy a végrehajtási eljárás valamennyi szereplőjére kiterjedjen a büntetőjogi védelem, hiszen nem csak az állami kényszert érvényesítő, hivatalos személyként eljáró bírósági

végrehajtót, hanem a végrehajtási eljárás többi szereplőjét - végrehajtást kérőt, adóst, zálogjogosultat stb. - ért jogellenes magatartással szemben is fel kell lépni. Hatályos büntetőkódexünk ezen kritériumnak is eleget tesz; nem csak a végrehajtási eljárás törvényes rendjét (zártörés, végrehajtási eljárás akadályozása), valamint a végrehajtót, mint hivatalos személyt védi (hivatalos személy elleni erőszak), hanem hatékonyan fellép azon jogellenes magatartásokkal szemben is, melyek az eljáró bírósági végrehajtó büntetőjogi felelősségét megalapozhatják (hivatali visszaélés, hivatali vesztegetés elfogadása, közokirat hamisítás).

Hivatkozott irodalom

- 1/ Ambrus István: A hivatalos személy elleni erőszak rendbeliségének kérdéséhez, In: Magyar Jog, 2013/6., 321-329. oldal

- 2/ Belovics Ervin - Gellér Balázs - Nagy Ferenc - Tóth Mihály (Szerk.: Busch Béla): Büntetőjog I. Általános Rész, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012

- 3/ Belovics Ervin - Molnár Gábor - Sinku Pál (Szerk.: Busch Béla): Büntetőjog II. Különös Rész, HVG Orac Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2012

- 4/ Belovics Ervin - Békés Imre - Busch Béla - Domokos Andrea-Gellér Balázs-Margitán Éva-Molnár Gábor-Sinku Pál: Büntetőjog I. Általános Rész, HVG-Orac Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010

- 5/ Belovics Ervin - Molnár Gábor - Sinku Pál (Szerk.: Busch Béla): Büntetőjog Különös Rész, HVG Orac Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010

- 6/ Hollán Miklós: A hivatali vesztegetés szabályozása az új Btk.-ban, In: Iustum Aequum Salutare, IX.. 2013. 4., 141-168. oldal, Budapest, PPKÉ ÁJK

- 7/ Horváth Tibor - Kereszty Béla - Maráz Vilmosné - Nagy Ferenc - Vida Mihály: A magyar büntetőjog különös része, Korona Kiadó, Budapest, 2000

- 8/ Idzigné Novák Csilla: A (jog)állami büntetőhatalom - rendszer, korlátok, garanciák
<http://dfk-online.sze.hu/images/J%C3%81P/2009/CD%20mell%C3%A9klet/idzign%C3%A9.pdf>

- 9/ Kengyel Miklós: Magyar polgári eljárásjog, Osiris Kiadó, Budapest, 2010

10/ Nagy Ferenc: A magyar büntetőjog általános részre, Korona Kiadó, Budapest, 2001

11/ Szántó Zoltán - Tóth István János - Varga Szabolcs: A korrupció társadalmi és intézményi szerkezete, In: Szociológiai Szemle, 2011/3., 61-82. oldal

12/ Sente Zoltán: Korrupciós jelenségek az önkormányzati közigazgatásban, 5. oldal

Letöltve: 2014. 09. 12-én

http://integritas.asz.hu/uploads/files/05_resztan_sente_onkormanyzatikorruptiofogalma_060831.pdf

13/ Török Zsolt: Hivatali és korrupciós bűncselekmények bírói gyakorlatának aktuális kérdései 3. rész, In: Ügyészek Lapja, 2010/5., 21-32. oldal

14/ Vida István: A bírósági végrehajtás, In: Polgári nemperes eljárások, Budapest, 1996

15/ Nagykomentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez

Letöltve 2014. 09. 17-én

https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/99178/file_up_GyeciczkyT-BirosagiVegrehajtas.pdf;jsessionid=5F61A3F65EFAA05C306101ABF026DFD7?sequence=1

Egyéb hivatkozások

1/ <http://m.privatbankar.hu/cikk/miert-viszik-a-hazat-itt-vannak-a-szamok-268174>

Letöltve: 2014. 09. 18-án

Bírósági határozatok

BH 2004. 496.

GYIT-H-BJ-2008-9. bírósági határozat

BH 2001. 158.

1390/2006. büntető elvi határozat (Legf. Bír. Bfv. III. 3/2006. sz.)

BH 1993. 406.

BH 2004. 496.

BH 1989. 219.

EBH 2002. 614.

BH 2009. 229.

BH 2011. 4.

BH 1999. 437.

BH 1995. 330.

BH 2011. 31.

BH 1999. 490.

BJD 4935.

BJD 4937.

BJD 5120

BH 1982. 357.

BJD 6039.

DIT-H-BJ-2009-144

BH 1996. 155.

BH 2011. 246.

BH 2006. 141.

KBJD 116.

Föv. Ítb. 6.Kbf.64/2006.

BH 1982. 3.

BH 1981. 268.

BH 2000. 525.

BH 1999. 245.

BH 1997. 59.

Jogszabályok

1/ 1952. évi III. törvény a Polgári Perrendtartásról

2/ 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről

3/ 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról

4/ 2013. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

5/ 1994. évi XXXIV. törvény a rendőrségről

6/ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról

Egyéb jogforrások

1/ 23/1990. (X. 31.) AB határozat